

Vana-Võromaa käsitöölise koostöö III ümarlaua kokkuvõte

Toimus 11.12.2014 Võru Instituudis kell 14-17.00

Arutelu juhatasid Külli Eichenbaum ja Vilve Oja Võru Instituudist

Kohal olid:

Ivar Jõgeda, Aili Pöder, Ester Kuusing, Rael-Adelina Orasson, Merike Rebane, Malle Avarmaa, Marika Sepp, Urmas Štubis,

PÄEVAKORRAS:

1. Eelmiste kokkusaamiste lühikokkuvõte. Info ja teated
2. Vana Võromaa käsitöö edenemiseks vajalike tegevuste plaani arutamine. Edasiste nõupidamiste sisu ja korralduse arutamine. Arutelu juhatasid Külli Eichenbaum ja Vilve Oja
3. Alusteadmisi võro kultuuripärandist: Võro kultuuri eripäradest . Kõneles Külli Eichenbaum

1.

Vilve Oja juhatas koosoleku sisse II tsõõriklaua tagasivaatega, kus muuhulgas oli jutuks Võro kultuuripärandist tema algusaegadest alates. Evar Saare ettekande slide saab tagantjärgi vaadata Võro Instituudi kodulehelt. Olemas on ka loengu videoülevõtte, mida on soovi korral võimalik kohapeal vaadata.

Veel oli jutuks milliseid meeneid ja käsitöoesemeid eelistavad turistid. Vilve Oja oli teinud uurigu Võromaa müügikohtade baasil, kus selgus, et vähe pööratakse tähelepanu kauba pakendile. Siit ka vajadus tulevikus pakendi koolitusele. Tulevasteks kokkusaamisteks jäi ka Vana-Võromaa sümbolite ja tähenduste teema.

E-kaubamaja kujundamisest oli eelmisel korral juttu põgusalt. Seekordsel kokkusaamisel oli koosolijatele ette näidata esimene eskiis e-poe esilehe kujundusest. Kujunduse tegi Epp Margna ja IT lahendust on palutud tegema Kating OÜ-st Ingmar Orav. Kokkutulnud said hinnata ja välja pakkuda oma nägemust puudustest ja avaldada arvamust, mis on hästi. Pakuti välja, et kujunduses võiks kasutada Suure Munamäe torni, kuna see on kaubamärk, mida teavad kõik eestlased. E-kaubamaja nimeks saaks UMA PUUT. Lisada soovitati Vana-Võromaa märke, et lehte lahti võttes oleks kohe arusaadav millega tegu ja kuhu kanti see jääb. Seda enam, et uma poodin eksponeeritakse Vana-Võromaa pärandiga seotud käsitöoesemeid. Kindlasti peaks olema lehel võimalik tutvuda, millised kihelkonnad/vallad kuuluvad Vana- Võromaa piiridesse. Üldiselt oldi kujundusega rahul. Jäi kokkulepe, et kui IT lahendus on olemas, vaadatakse seda uuesti üle.

2.

Küllli Eichenbaumil oli ette valmistatud Vana-Võromaa käsitöölise koostöövõrgustiku edasiste tegevuste lühikirjeldus, mida saab täpsemalt lugeda lisast 1.

Üheskoos arutati tegevuste kava ja pakuti välja täiendusi järgnevate punktide osas:

- Jäädi üksmeelele, et arendavat õppeprogrammi Vana-Võromaa pärandiga seondult on jätkuvalt väga vaja, lisaks need teemad mis kooruvad välja jooksvalt. Päevakohasemad ja tähtsamad (ka need kus on tegemist välislektoritega) teemad püütakse võtta videolinti, et hiljem saaks seda vajadusel õppematerjalina taaskasutada.
- Teema Vana-Võromaa esindusboksi ja messidel-laatadel käimise kohta tekitas suurt elevust. Arvati, et alustuseks on vaja välja töötada ühtne märk, millega edaspidi Vana-Võromaa üldisest pildist üles leida. Kindlasti peaks kasutama uma poodi kujundusest lähtuvalt mõnda elementi nii oma märgi kui ühise turunduse jaoks. Vaja on välja töötada ühise turunduse korraldamine ja esindustelgi kujunduse loomine. Pakuti välja laadad, kuhu oleks mõeldav edaspidi koos välja minna: Heimtali laat (mais), Pärnu Hansapäevade laat (juunis), Maarahva laat (juunis), Võru Folkloorifestival (juuli), Pärnu Gildipäevad (augustis), Lüübnitsa sibula- ja kalalaat (augustis) Lindora laat (oktoobris), Mardilaat Saku suurhallis (novembris). Hea stardipauk koos väljaminemiseks oleks 2015 suvine Võru Folkloorifestival, kui jõuaks selleks ajaks ettevalmistused teha. Osad ettevalmistused vajavad raha (boksi/telgi kujundus, telgid ise, inventar), samuti peaks omapära kandava kauba valiku esmalt paika saama.
- Info jagamise ja leidmise osas olid paljud seda meelt, et luua kinnine FB grupp, kus saaks kõik kiired ja asjalikud teemad käsitletud.
- Otsustati jätkata kokkusaamiste tsõõriklaudu kord kuus ka uuel aastal, kuid leida tuleks sobivam aeg. Kuna neljapäev ei sobi paljudele, teeme suurele ringile ettepaneku saada kokku iga kuu teisel nädalal kolmapäeviti pealelõunal (14-17...). Lepiti kokku, et kuna jaanuaris on veel palju tegemisi siis võiks järgmine kord kokku saada veebruaris, seega 12. veebruar 2015.
- Koostöö loodavate loomemajanduskeskustega Võru linnas oli teema mis pakkus huvi, kuid selgeid plaane veel ette võtta ei ole võimalik, sest puudub maja kus saaks ennast eksponeerida. Algselt plaanitud mõtted hakata toimetama Võru linnas asuvas vanas kõrtsihoones, kus viimati tegutses Soo koolimaja, on praeguseks linnavalitsuse poolt kõrvale jäetud. Hoone kohandamine ja renoveerimist olevat keerukas ja seega kulukas. Tamula järve lähistele plaanitav uusehitus peaks siis arvestama käsitöölise soove.

Ivar Jõgeda pakkus välja, et müügikohta võiks planeerida Võru Maksimarket juurdeehitusse. Sel juhul peaks loodav müügikoht olema atraktiivne nii kujunduse, müüjate riietuse kui sisu poolest, et see ennast ära majandaks. Hea oleks sinna kaasata pillimehi ja luua lihtsa käsitöö tegemise võimalused kohapeal. Tähelepanu tuleb edaspidi pöörata ka laste kaasamisele pärandi hoidmisel ja käsitöövõtete õpetamisel.

3.

Küllil Eichenbaumil oli ette valmistatud tutvustav slaidiprogramm Võro kultuuri eripäradest.

Lühidalt kokku võttes on tuntavad erinevused Põhja- ja Lõuna Eesti erinevate valdkondade vahel:

- Asustus (Põhja-Eestis kobarasustus, Lõuna-Eesti külades hajaasustus), maastikupilt (tasane vs künklik)
- Võru keel (teistest eristuv omamoodi keel)
- Aluspõhjakivimite erinevus ja sellest tulenev mulla koostis (Põhja- Eestis paekivi, Lõuna-Eestis rohkem savi ja liivakivi)
- Kiriku tavad (Lõuna-Eestis maeti kirikust kaugemale surnuaeda, Põhja-Eestis kiriku aeda. Lõuna-Eestis kirikutornis kukk - see tavaks Liivimaal)
- Lehmakarjad olid Lõuna-Eestis punast tõugu ja Põhja-Eestis musta-valgekirju.
- Rahvarõivaste erinevused (Põhja-Eestis kirjud ja paljude lilltikanditega kirjatud, Lõuna-Eestis pigem tagasihoidlikumad, punase lõngaga geomeetrised kirjad - kangasse kootud või ristpistes tikitud rõivad)

Võromaa on üks ummamuudu kotus:

- Võrokene on põline (1998 a. rahvaküsitlus näitas, et 54% on mõlema ja 13% on ühe vanema poolt põlised)
- Kogukond on pikalt vanadele traditsioonidele põhinev
- Võrukeest tuntakse keele järgi (sama küsitluse põhjal selgus, et 50% kohalikest elanikest kasutab võru keelt igapäevaselt)
- Ikka tihedamini on võru keelepruuki näha tänavapildis
- Igapäevaelus on kasutusel vanu tarkusi, teadmisi. Eriline on matusekombestik.
- Suitsusaunad ja saunakombed on erilised
- Pidud ja pillid on au sees (Teppo lõõts ja Uma pido)

Kokkuvõtte koostas Vilve Oja

12. detsember 2014